

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора В.І.Шахова про дисертаційну роботу Ольги Іванівни Гулай **«Теоретико-методичні основи професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти»**, поданої на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Сучасна педагогічна дійсність позначилася інтеграційними процесами у сфері професійної освіти. Це зумовлює необхідність усвідомлення і вироблення нових теоретичних засад для забезпечення ефективного функціонування системи фахової підготовки майбутніх будівельників.

Основою якісної підготовки фахівців будівельного профілю як наукомісткої та високотехнологічної спеціальності є ідея неперервної освіти. Сучасний ринок праці вимагає від випускника не лише фундаментальних теоретичних знань, які в сучасну епоху перманентних стрімких змін швидко втрачають свою актуальність, а й здатності самостійно їх здобувати впродовж всієї професійної кар'єри. Так звана знаннева парадигма у навчанні майбутніх фахівців будівельного профілю практично вичерпала свій розвивальний потенціал, що призводить до загострення як теоретичних, так і методичних суперечностей в освітній галузі будівельного напрямку. Саме тому актуальним є обґрунтування теоретичних засад неперервної професійної освіти майбутніх будівельників на засадах системного, синергетичного, компетнісного, особистісного та акмеологічного підходів, які здобувач обрала цілком обґрунтовано як методологію свого дисертаційного дослідження.

Дослідниця аргументувала, що в зв'язку з цим нового актуального значення набувають питання реалізації змісту фундаментальної складової професійної компетентності майбутнього фахівця будівельного профілю,

дослідження механізмів інтеграційної взаємодії навчальних закладів у системі ступеневої освіти та педагогічні аспекти готовності студентів до навчальної діяльності на різних етапах неперервного навчання, впровадження інноваційних технологій навчання в підготовці майбутніх будівельників.

Зв'язок теми із планами відповідних галузей науки

Варто наголосити, що тема дисертації О.І.Гулай є складовою планів науково-дослідних робіт Луцького національного технічного університету з теми «Теоретико-методичні засади професійної підготовки фахівців», Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії з теми «Управління освітніми процесами у вищих навчальних закладах», було складовою грантового дослідження "Modernization of curricula of two-level program of study (bachelors / masters) of engineering materials based competency approach and best practices for the implementation of the Bologna process". Тема дисертації узгоджена у Міжвідомчій раді з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні.

Найбільш істотні наукові результати дисертації

1. На основі аналізу філософської, психолого-педагогічної та методичної літератури обґрунтовано науково-методологічні засади неперервного навчання фахівців будівельного профілю (п. 1.1, с. 23-55).

Обґрунтовано використання положень компетентнісного синергетичного та акмеологічного підходів освітніх парадигм у професійній підготовці майбутніх фахівців будівельної сфери в умовах неперервної освіти (розділ 1, п.1.2, сс. 55-80; п. 1.3. сс. 81-102).

2. Доведено провідну роль компетентнісного підходу в професійній підготовці майбутніх фахівців будівельної сфери, який акцентує увагу на результатах освіти, причому результат освіти розглядається не як сума засвоєної інформації, а здатність людини діяти у різних проблемних ситуаціях.

Визначено професійну компетентність майбутніх будівельників як здатність фахівця на основі набутих інтегрованих знань, умінь, досвіду та особистісних якостей здійснювати професійні функції досягнутого кваліфікаційного рівня.

Доведено, що показниками професійної компетентності фахівця є не тільки знання, уміння, навички, які формують загальний професійний інтелект (когнітивний та діяльнісний компоненти), але і професійна позиція та індивідуально-психологічні особливості фахівця (мотиваційно-ціннісний компонент).

3. Запропонована система професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти і розроблена її структурно-функціональна модель (п. 3.3, рис. 3.8 на с. 238), що базується на застосуванні компетентнісного підходу, інтерактивних технологій, пов'язаних із синергетикою та акмеологією.

4. Розроблено модель ступеневого формування професійної компетентності за умов неперервної освіти (п.2.2 с.133-156), що включає основні компоненти професійної компетентності (ключові, предметні та фахові), умови та засоби їх формування, освітньо-кваліфікаційні рівні, котрі здобуваються в навчальних закладах будівельного профілю, виробничі функції, які здатний виконувати фахівець. Охарактеризовано етапи формування компетентного фахівця, завершальним з яких є досягнення професійної майстерності, морального і матеріального успіху.

Запровадження запропонованої моделі вимагає комплексу основних педагогічних умов: інтеграційного перетворення змісту природничонаукової та фахової підготовки із наближенням до рівня сучасних будівельних технологій; формування позитивної мотивації навчання, спрямованої на досягнення успіху; активізації навчально-пізнавальної діяльності відповідно до форми навчальної діяльності та індивідуальних особливостей студентів; забезпечення системного

методичного супроводу навчального процесу із врахуванням освітніх інновацій і тенденцій сучасного будівельного виробництва.

5. Запропонована поетапна методика формування компетентного фахівця передбачала «покрокове» набуття студентами експериментальної групи професійно значущих знань, формування і відпрацювання практичних умінь і навичок, необхідних для досягнення індивідуальних вершин у розвитку кожного студента й викладача. Відбувалося це на основі застосування інтерактивних, діяльнісних, особистісно орієнтованих методик, тренувальних методів розв'язання завдань і ситуаційних проблем та проектів, пов'язаних із майбутньою діяльністю в сфері будівельної індустрії, інтерактивних методичних прийомів («Ланцюжок», «Плюс-мінус», «Хімічний (фізичний) погляд», «Альтернатива» та ін.), спрямованих на формування продуктивного, творчого мислення, навичок самоосвіти студентів різних освітньо-кваліфікаційних рівнів.

Систематичне застосування різнопланових методів педагогічної діагностики (тестів, усних співбесід, оцінювання письмових розрахункових робіт та захисту проектів) сприяло об'єктивному оцінюванню навчальних досягнень студентів та коригуванню динаміки навчального процесу.

Аналіз результатів педагогічної діагностики на формувальному етапі засвідчив суттєве зростання рівня компетентності студентів скороченої форми навчання, які здобули кваліфікацію молодшого спеціаліста, порівняно із студентами, що вступали у ВНЗ на основі повної середньої освіти. Таким чином, одержано належні аргументи ефективності неперервного навчання майбутніх будівельників та доцільності запропонованих інновацій.

Ступінь обґрунтованості використаних методів

Актуальність проблеми конкретизовано автором у меті, об'єкті, предметі і завданнях дослідження. Аналіз рукопису дисертації засвідчує, що поставлені завдання розв'язано, мету наукового пошуку досягнуто.

Зміст дисертації свідчить про глибоке володіння здобувачем проблемами теорії і методології професійної педагогіки.

Достовірність результатів забезпечено опорою на наукову методологію, тривале дослідне вивчення наукової проблеми (2009 – 2015 рр).

Перевагами дослідження О.І.Гулай є також високий ступінь аргументованості і конкретизації декларованих у дослідженні положень; узагальнення значного масиву психолого-педагогічних джерел, системне використання комплексу взаємодоповнюваних дослідницьких методів, методів математичної статистики (критерії Стюдента та Пірсона).

Результати проведеного дослідження впроваджено у навчально-виховний процес підготовки студентів напряму «Будівництво» факультету будівництва та дизайну Луцького національного технічного університету, Навчально-наукового інституту будівництва та архітектури Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне), механіко-технологічного факультету Тернопільського національного технічного університету ім. І. Пулюя, Інституту будівництва та інженерії докільля Національного університету «Львівська політехніка», Луцького вищого професійного училища будівництва та архітектури, Ковельського промислово-економічного та Любешівського технічного коледжів. До експерименту на різних етапах залучені понад 700 студентів та 45 викладачів фундаментальних і спеціальних дисциплін.

Нові факти, одержані здобувачем

У дослідженні теоретично розроблено й обґрунтовано систему професійної підготовки кваліфікованих фахівців будівельного профілю, що відображає педагогічні цілі, концептуальні засади, завдання, пріоритети, специфіку організації процесу професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти.

Обґрунтовано методологічні, теоретичні, педагогічні основи професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в

умовах неперервної освіти; уточнено сутність професійної компетентності майбутніх будівельників. Визначено методологічно важливі принципи ступеневої підготовки майбутніх будівельників (професійної спрямованості, наступності, фундаментальності, інтеграції, інформатизації) у контексті утворення системи знань і вмінь «будівельний матеріал – будівельна технологія – будівельний виріб» і неперервного формування професійної компетентності.

Значення отриманих автором результатів дослідження для науки і практики

Дисертаційна робота містить нові наукові положення, що сприяють підвищенню якості професійної підготовки кваліфікованих фахівців будівельного профілю у контексті входження України до Європейського освітнього простору.

Обґрунтування системи професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю здійснено з урахуванням теорій біхевіоризму, когнітивізму, неперервної освіти, компетентнісної та акмеологічної парадигм навчання.

Теоретичні положення і висновки дослідження, оновлений на основі компетентнісного підходу зміст та розроблена робоча навчальна програма з дисципліни «Хімія» для вищих технічних навчальних закладів, навчально-методичний комплекс з дисципліни та методика його реалізації, які рекомендовано для створення методичного забезпечення природничо-наукових та фахових навчальних дисциплін напряму «Будівництво» у коледжах та університетах; інтерактивна методика навчання, що застосовуються при проведенні, лабораторних занять та самостійної роботи студентів з фізики, хімії, вищої математики та дисциплін фахової підготовки, дидактичні матеріали для проведення різнорівневого моніторингу рівнів навчальних досягнень студентів можуть бути використані у процесі модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю, в теоретичних та експериментальних

дослідженнях з теорії та методики професійної освіти, для вдосконалення навчального процесу у ВНЗ II, III та IV рівнів акредитації, а також у закладах післядипломної освіти.

Повнота викладу результатів в опублікованих працях

Відзначимо рівень оприлюднення результатів дослідження. Результати дослідження О.І. Гулай опубліковано в 65 наукових і науково-методичних працях, з них - 58 одноосібних, зокрема: 2 одноосібні монографії (42,5 авт. аркушів), 2 навчальні посібники, 25 статей у провідних фахових виданнях, 4 в іноземних виданнях, 5 навчально-методичних видань, 22 статей у наукових збірниках, збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій, 5 тез доповідей конференцій. Загальний обсяг особистого внеску становить 100,65 авт. арк.

Текст автореферату відповідає змісту і структурі докторської дисертації, дає чітке уявлення про її специфіку та отримані результати наукового пошуку.

Матеріали кандидатської дисертації в тексті докторської дисертації автор не використовувала.

Перспективні напрями подальших наукових розвідок доцільно спрямувати на уточнення механізмів формування професійної компетентності як у системі ступеневої освіти, так і поза нею, пошук нових та удосконалення наявних методів і форм навчальної діяльності студентів. Результати проведеного дослідження є основою для розроблення методик викладання дисциплін природничонаукової та професійної підготовки фахівців будівельного профілю в університетах і коледжах України.

Зауваження і побажання

Разом із позитивною оцінкою змісту дисертації, рівня її виконання, вважаємо за необхідне висловити такі зауваження і побажання:

1. Дещо еkleктичною звучить теза щодо обґрунтування концептуальних засад ступеневого навчання майбутніх будівельників у

вищих технічних навчальних закладах «на основі впровадження системного підходу до формування професійної компетентності фахівців-будівельників різних освітньо-кваліфікаційних рівнів із урахуванням потреб виробництва та особистих запитів, акмеологічних і синергетичних засад, інноваційних педагогічних тенденцій» (с.11).

2. На нашу думку, автор недостатньо уваги приділила аналізу зарубіжного досвіду підготовки фахівців будівельного профілю. В контексті євроінтеграційних процесів доречним був би аналіз зарубіжного досвіду (і не тільки Польщі) та можливостей його використання в системі професійної освіти в Україні в окремому параграфі.

3. Серед принципів розробленої концепції професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти, дисертантка називає принцип «забезпечення неперервної освіти» (с.140), що, по-перше, в такому контексті звучить як тавтологія, а по-друге, очевидно, йдеться про загальнодидактичний принцип – «наступності освіти».

4. У списку використаних джерел наявні застарілі джерела, зокрема підручник з педагогіки Ю.К.Бабанського, в той час як відомі нові джерела, в першу чергу, вітчизняні посібники і монографії з педагогіки відсутні.

5. Вважаємо, що з міркувань уникнення перевантаження основної частини роботи другорядними фактами, дані, вміщені, зокрема в таблицях 4.5 та 4.6. (с.303-305), доцільно було б перенести в додатки.

6. Робота не позбавлена окремих мовно-стилістичних огріхів, кальок, русизмів, наприклад, «нормуючим» (с.374), замість - «нормативним», «в якості» замість – «як» (с.104).

Висловлені побажання не є принциповими і не впливають на загальний високий рівень докторської дисертації, в якій здійснено комплексне вирішення актуальної наукової проблеми, що полягала в обґрунтуванні теоретичних та методичних засад професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК

Аналіз дисертації, автореферату, опублікованих наукових праць Гулай Ольги Іванівни дає підстави для такого висновку. Дисертаційна робота **«Теоретичні та методичні засади основи професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти»** є самостійною, науково значущою, структурно завершеною. У дослідженні отримано нові науково обґрунтовані теоретичні і практичні результати в галузі теорії і методики професійної освіти, що в сукупності є суттєвими для теорії і практики розвитку професіоналізму фахівців будівельної сфери.

Докторська дисертація відповідає паспорту спеціальності 13.00.04, профілю спеціалізованої вченої ради Д 05.053.01, вимогам пунктів 9, 10, 12 і 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від № 567 від 24.07.2013 р. а його автор – Гулай Ольга Іванівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,

професор кафедри психології

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

В.І. Шахов

ВІДГУК

офіційного опонента **Литвина Андрія Віленовича** на дисертацію **Гулай Ольги Іванівни «Теоретико-методичні основи професійної підготовки фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти»**, подану на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти

Актуальність дослідження. Об'єктивною потребою та водночас невід'ємною складовою державної політики в галузі освіти на початку XXI ст. є реалізація неперервної ступеневої професійної освіти, яка забезпечуватиме належну професійну компетентність фахівців із ґрунтовною загальнонауковою підготовкою, сприятиме досягненню цілісності навчання протягом усього життя. Упровадження ступеневої освіти вимагає від педагогічних колективів закладів професійної освіти узгодженості в діяльності, систематичності та послідовності у змісті, формах та методах навчання. Особливої уваги вимагає вивчення фундаментальних дисциплін, а також подолання розриву, що існує між навчальними закладами різних рівнів у організації професійної підготовки. Незважаючи на вагомий напруження українських і зарубіжних науковців, українською недостатньо психолого-педагогічних досліджень, де неперервність розглядається як специфічний процес модернізації професійної освіти.

Враховуючи сучасні тенденції розвитку будівельної галузі постає потреба у висококваліфікованих фахівцях, які готові впроваджувати інноваційні технології будівництва. Завдання вдосконалення професійної освіти цього профілю тісно пов'язані з вирішенням теоретичних і практичних проблеми реалізації багаторівневого підходу до навчання. Передусім це стосується особливостей методичного й організаційного забезпечення навчання. Саме тому актуальним є розвиток неперервної професійної освіти майбутніх будівельників з урахуванням новітніх педагогічних тенденцій і приведення змісту та рівня професійної підготовки до вимог ринку та потреб будівельної індустрії. Таким чином, тема,

яку обрала О. І. Гулай для дисертаційного дослідження, є актуальною для навчальних закладів, важливою для теорії та методики професійної освіти.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і наукова новизна. У дисертаційному дослідженні чітко з'ясовано стан дослідження обраної проблеми, визначено особливості професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в Україні в умовах неперервної освіти, з'ясовано місце та роль фундаментальної складової професійної компетентності в системі ступеневого навчання «коледж (ПТНЗ) – технічний університет». Виходячи з цього, окреслено власну наукову позицію автора. Головною причиною, що стримує вдосконалення професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю, О. І. Гулай вважає неузгодженість навчальних планів, недосконалі програми і методики викладання природничонаукових дисциплін, відсутність практичних механізмів реалізації інноваційних педагогічних технологій, передусім брак розробок, в яких науково обґрунтовано педагогічну систему неперервної підготовки майбутніх фахівців-будівельників.

Положення дослідження розкривають основні напрями вдосконалення професійної освіти майбутніх фахівців будівельного профілю. Згідно з метою й концепцією дослідження сформульовано гіпотезу та завдання дисертаційної роботи. Наукова новизна ілюструє великий обсяг проведених теоретичних та експериментальних досліджень, запропонованих оригінальних ідей, реалізованих на практиці. Вміло розмежовані теоретична та практична частини одержаних результатів. Загалом дослідження добре структуроване, під час його проведення використовувались адекватні теоретичні й емпіричні методи.

У дисертації О. І. Гулай всебічно охарактеризовано розвиток системи професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти. Вперше на основі комплексного аналізу виділено структуру фундаментальної складової професійної компетентності, розроблено зміст природничонаукової підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю, який

регламентується освітньо-професійною програмою підготовки фахівців в умовах неперервної освіти, цілями навчальних дисциплін, включає теоретичну та практичну складові, засоби педагогічної діагностики.

Виявивши сутність компетентнісного підходу стосовно формування фахової компетентності майбутніх будівельників, визначивши теоретичні засади й обґрунтувавши методологічні основи неперервного професійного навчання майбутніх будівельників і вдосконаливши на цій основі навчально-методичне забезпечення викладання природничонаукових дисциплін, О. І. Гулай зробила висновок, що ефективними є: інтерактивні методики навчання, що застосовуються у проведенні лекцій і лабораторних занять із поєднанням проблемного підходу та самостійної роботи студентів з урахуванням інформації про новітні будівельні технології.

За результатами теоретичного аналізу процесу опанування наукомісткими і високотехнологічними будівельними професіями, а також теоретичних і методичних досліджень реалізації неперервної освіти, дисертантка цілком слушно визначила педагогічні умови організації професійної підготовки майбутніх будівельників та підготувала комплекс навчально-методичного супроводу природничонаукових дисциплін. Крім цього розроблено структурно-функціональну модель ступеневого формування професійної компетентності майбутніх будівельників, що базується на застосуванні компетентнісного, синергетичного, акмеологічного підходів та інтерактивних особистісно орієнтованих технологій. Це, на нашу думку, дало змогу створити раціональну педагогічну систему професійної підготовки майбутніх бфахівців в умовах неперервної освіти.

Істотним внеском О. І. Гулай у теорію професійної освіти є обґрунтована концепція професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю. Ідея концепції полягає в упровадженні системного підходу до формування професійної компетентності будівельників різних освітньо-кваліфікаційних рівнів; інтеграційному перетворенні змісту освіти, налагодженні взаємозв'язків та

узгодженні програм викладання дисциплін у площині певного освітнього рівня та між різними навчальними закладами; комплексному використанні інноваційних технологій, індивідуальних форм і проблемних, інтерактивних методів, навчально-методичного супроводу навчання студентів з урахуванням сучасних педагогічних тенденцій та особливостей будівельного виробництва.

Концентруючи увагу на методичних аспектах проектування інноваційних технологій формування професійної компетентності майбутніх будівельників дисертантка подає детальні методичні рекомендації щодо використання інтерактивних, діяльнісних, особистісно орієнтованих методик. Науково обґрунтовано комплекс навчально-методичного забезпечення: навчальні плани за різними траєкторіями, робочі програми навчальних дисциплін, методичні вказівки до основних форм організації навчального процесу, засоби діагностики навчальних досягнень). Методичне забезпечення, яке розробила та застосувала О. І. Гулай, заслуговує на увагу як інструмент активізації мислення, дидактичної адаптації та формування професійної компетентності майбутніх будівельників, зокрема її фундаментальної складової. Важливим є те, що дисертант акцентує на акмеологічній стратегії як орієнтації майбутнього фахівця на життєвий успіх, досягнення вершин у розвитку кожного студента й викладача, на становлення творчого потенціалу особистості та її соціалізації в складних сучасних умовах.

Аналізуючи емпіричну частину дисертаційного дослідження О. І. Гулай, відзначимо конкретно сформульовані завдання різних етапів експерименту, а також критерії (когнітивний, діяльнісний, мотиваційно-ціннісний) і рівні (репродуктивний, реконструктивний, продуктивний, творчий) сформованості фундаментальної складової професійної компетентності майбутніх фахівців будівельного профілю. Ефективність системи ступеневого навчання майбутніх фахівців будівельного профілю в коледжах та університетах визначалася за трьома показниками: когнітивним, діяльнісним і мотиваційно-ціннісним. Докладно описана методика статистичної перевірки емпіричних результатів дослідження за допомогою t -критерію та критерію χ^2 .

За результатами педагогічних експериментів встановлено зв'язок між використанням розробленої педагогічної системи і рівнем професійної компетентності майбутніх будівельників, зокрема доведено суттєве зростання рівня компетентності студентів-випускників скороченої форми навчання, які попередньо здобули кваліфікацію молодшого спеціаліста, порівняно зі студентами, що вступали у ВНЗ на основі повної середньої освіти. Таким чином, одержано належні аргументи ефективності неперервного навчання майбутніх будівельників та доцільності запропонованих інновацій.

Повнота викладу наукових положень в опублікованих працях. Висновки і рекомендації за результатами дослідження повністю відображені в авторефераті й опублікованих автором наукових працях. Дотримання причинно-наслідкових зв'язків, логічність і системність викладу матеріалу, а також застосування адекватних поставленим завданням методів дослідження забезпечують науково-практичну змістовність розроблених положень і зроблених висновків.

Основні результати дисертації повністю опубліковано в 65 наукових працях (58 – одноосібні), з яких: 2 монографії, 2 навчальні посібники, 25 статей у провідних фахових виданнях, 4 в іноземних виданнях, 5 навчально-методичних видань, 22 статті в наукових збірниках, 5 тез доповідей конференцій. Загальний обсяг особисто підготовлених і надрукованих матеріалів становить 100,65 авт. арк.

Значущість результатів дослідження для науки і практики та рекомендації щодо їх використання. Обґрунтована концепція та розроблена модель системи професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти, запропоновані теоретичні положення, висновки і рекомендації можуть бути використані у процесі модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців-будівельників, у теоретичних та експериментальних дослідженнях із теорії та методики професійної освіти, для вдосконалення навчального процесу в технічних коледжах та університетах, а

також у закладах післядипломної освіти для підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Таким чином, у дисертаційному дослідженні чітко виписано теоретичні засади й обґрунтовано методологічні основи неперервного професійного навчання майбутніх будівельників, при цьому послідовно викладені філософські передумови, методологічні основи, загальнонаукові підходи і теорії. Продемонстроване О. І. Гулай бачення шляхів удосконалення професійної підготовки майбутніх будівельників з урахуванням можливостей компетентнісного підходу та принципу фундаменталізації потребує складних рішень щодо створення та впровадження інноваційних педагогічних технологій і модернізації навчально-методичного забезпечення природничонаукових дисциплін відповідно до потреб ринку праці й особливостей економіки. Заслуговує на увагу те, що О. І. Гулай сформулювала низку пропозицій Інституту модернізації змісту освіти МОН України щодо реалізації неперервного професійного навчання майбутніх будівельників.

Зауваження до змісту дисертації. Незважаючи на позитивну оцінку дисертаційного дослідження, висловимо низку **побажань і зауважень**:

1) У роботі бракує підрозділу «Дефінітивний аналіз проблеми дослідження...», в якому в одному місці, послідовно були б подані основні поняття, що застосовуються автором.

2) Дослідження, безперечно, збагатили б узагальнення та висновки про кращий зарубіжний досвід неперервної професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю, що варто запозичити для української освіти цього профілю та загалом системи підготовки виробничого персоналу.

3) Концепцію професійної підготовки фахівців будівельного профілю (підрозд. 2.3, стор. 133) доцільніше, на наш погляд, побудувати в такому вигляді: преамбула, вихідні методологічні засади, нормативні документи, стан проблеми, світові тенденції, сутність, мета, принципи, основні положення, орієнтири, етапи

впровадження, очікувані результати, висновки. У такому разі вона буде більш придатною для практичного використання в навчальних закладах.

4) Автор докторської дисертації має не лише виділити дидактичні принципи і принципи професійної освіти, на які він спирається, а й визначити специфічні (часткові) принципи, на яких побудовані запропоновані інновації в неперервній професійній освіті будівельників.

5) Докторант подає продумані та дидактично доцільні педагогічні умови підготовки майбутніх будівельників у неперервній освіті (підрозд. 2.3, стор. 156), однак у тексті роботи не роз'яснено, виходячи з яких міркувань і яким чином відбувалась процедура їх вибору й обґрунтування.

6) У підрозд. 3.3 (стор. 233) варто було у стислому вигляді зазначити, що автор розуміє під моделлю та моделюванням, а також не лише описати структуру, а й більш детально пояснити, як працює модель системи ступеневої професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю.

7) На наш погляд, доречно було подати авторські визначення, зокрема «системи ступеневої професійної підготовки майбутніх фахівців будівельного профілю», «педагогічних умов підготовки майбутніх будівельників».

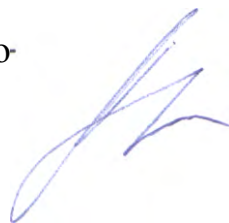
Висновок, щодо відповідності дисертаційної роботи встановленим вимогам. Указані зауваження не впливають на загальну високу оцінку науково-педагогічного дослідження О. І. Гулай. Дослідження є закінченим і самостійним, має актуальну тему, наукову новизну, теоретичну та практичну значущість, а також є вагомим для теорії та методики професійної освіти. Поставлені завдання виконано в повному обсязі. Наукові розробки, навчально-методичні матеріали впроваджено в низці навчальних закладів України. Докторант розробила фундаментальну науково-педагогічну проблему та втілила одержані результати в освітню практику.

Отже, дисертаційне дослідження «Теоретико-методичні основи професійної підготовки фахівців будівельного профілю в умовах неперервної освіти» відповідає вимогам пп. 9, 10, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів» до

докторських дисертацій, а її автор – Гулай Ольга Іванівна – заслуговує присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – Теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент -

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач відділу інновацій у професійній освіті
Відокремленого структурного підрозділу
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова «Львівський навчально-
науковий центр професійної освіти»

А. В. Литвин

6 травня 2016 р.

Підпис А.В. Литвина засвідчую
Директор Г.П. Васянович
"06" травня 2016 р.

